

Bijbelstudie 5 Jakobus

1. Zingen Psalm 100: 1 en 4
2. Gebed
3. Lezen: Jakobus 2: 14-26
4. Mededelingen (briefje secretaresse)
5. Inleiding

1. De aanspraak mijn broeders wijst net als in vs. 1 erop dat hier een nieuw gedeelte begint. Ook wordt aangegeven wat het thema is van de nieuwe perikoop: de verhouding van geloof en werken. Jakobus doet dit door een denkbeeldig gesprek aan te gaan met iemand, die het standpunt inneemt dat hij juist wil bestrijden. Hij doet dat op een levendige manier. Deze Griekse stijlfiguur begint met de volgende woorden: wat is het nut? Of wat nuttigheid is het, mijne broeders? Hij grijpt terug op het woord oordeel uit vers 13. De tegenstander van Jakobus meent het geloof te hebben, maar brengt geen goede werken voort. Op zo'n leven is van toepassing : het niet gedaan hebben van barmhartigheid. Jakobus maakt duidelijk, dat zo'n geloof hem niet zal baten in het oordeel, al denkt hij van wel. Jakobus verwacht een ontkennend antwoord. Hier zien we een parallel met de uitspraak van de Heere Jezus In Matth. 7: 21-23.

2. Vervolgens schildert Jakobus weer een hypothetische gebeurtenis. Niet als een voorbeeld, maar als een vergelijking, waarmee hij de lezers de nutteloosheid van een geloof zonder de werken laat zien. Iemand die in behoeftige omstandigheden niets heeft aan mooie woorden alleen, zo heeft het geloof zonder de werken geen nut voor de redding van wie ook bij het oordeel.

De aanduiding broeder of zuster laat zien, dat Jakobus denkt aan iemand, die tot de gemeente behoort. De aanduiding naakt betekent letterlijk: het ontbreken aan de directe levensbehoeften. Opnieuw sluit Jakobus aan bij het O.T. en bij het onderwijs van de Heere Jezus.

Jakobus gaat nog verder in op het voorgaande. Stel dat zo iemand afgescheept wordt met een 'Ga heen in vrede'. Zo was onder Israëlieten en joden dit een gebruikelijke afscheidsgroet. Zo maak je je toch niet af door hem of haar toe te wensen dat hij of zij warm mag worden en verzadigd. Hoe kan zo iemand zich warm houden door warme kleren aan te trekken en verzadigd worden, terwijl hij/zij niet over zulke kleren en voedsel beschikt? Wat heeft zo iemand aan mooi klinkende woorden? Jakobus gaat hier over op meervoud, dus ten opzichte van de hele gemeenschap. De noodzakelijke dingen zijn hier: levensmiddelen en kleding. Opnieuw grijpt Jakobus terug op vers 14: wat nuttigheid is het? Het lijkt erop dat Jakobus door het zo drastisch te stellen bij zijn lezers een zogenaamd schokeffect teweeg wil brengen.

Vers 15 is een vergelijking, dan trekt hij in vers 16 de conclusie: zulke mooie woorden zijn een schijnvertoning als ze niet vergezeld gaan met een liefderijke daad. Zo is het ook met jullie geloof als het niet gepaard gaat met goede werken. De vergelijking is: een geloof dat op zichzelf staat, is dood. Een ander woord zou kunnen zijn: onvruchtbaar, nutteloos is zo'n geloof.

Voor Jakobus is alleen het geloof levend als het 'werken heeft'. Wat zijn die werken? Oprechte naastenliefde, daadwerkelijk helpen van een behoeftige broeder of zuster. Ook Paulus attendeert hierop in Galaten 5:6: het geloof dat door de liefde werkt.

Vers 18 is niet zo gemakkelijk te begrijpen. Weer wordt een denkbeeldig iemand sprekend ingevoerd. Ook nu is sprake van een 'tegenstander'. Maar heeft altijd betrekking op het optreden van een tegenstander. Een wat vreemde tegenwerping: hij huldigt het standpunt dat geloof en werken niet per se met elkaar verbonden moeten worden. Ze kunnen volgens deze tegenstander naast elkaar

bestaan. De één heeft *geloof*, de ander **de werken**. Dit stelt hij tegenover Jakobus' zienswijze: geloof zonder werken is niet mogelijk.

Dan daagt Jakobus de tegenstander als het ware uit: 'Toon mij uw geloof los van uw werken'. Beter is een andere versie te nemen: zonder werken. Dan is Jakobus er vast van overtuigd dat hij dat niet zal kunnen. De werkelijkheid van het geloof kan alleen blijken uit diens levenswandel. De benadering van Jakobus is veel aannemelijker... 'en ik (met volle nadruk) zal u uit mijn werken mijn werken mijn geloof demonstreren. Dit heeft hier de betekenis van 'bewijzen, aantonen. De woorden pistis (geloof) en erga (werken) worden kruislings geplaatst. Dat verhoogt opnieuw de levendigheid van het debat, de discussie.

3. Vers 19 doet denken aan het Sjema Israël uit Deut. 6:4, deze joodse belijdenis is hem uit het hart gegrepen. Daarover spreekt Jakobus lovend: ge doet wel. Is daarmee het eigenlijke heil gevonden? Want zo'n geloof houden zelfs de duivelen, de demonen er op na. Maar dat geeft hen geen redding, maar ze beven juist van angst. Zij sidderen bij de gedachte dat God hen in het komen oordeel zal verdelgen.

4. Vers 20 grijpt alvast vooruit op vers 21. De tegenstander wordt aangesproken als lege, ijdele mens. We hoeven dat niet vreemd te vinden, want het hoort bij zo'n appèl. Jakobus wil duidelijk laten uitkomen dat zo iemand zich slecht rekenschap geeft van deze dingen. Maar als deze joodse tegenstander nu wel eens goed zou nadenken, dan zou hij moeten toegeven dat een geloof zonder de werken nutteloos is. Opnieuw staat hier nekra = dood, onvruchtbaar.

Als bewijs van het bovenstaande voert Jakobus twee voorbeelden uit de Bijbel aan. Het eerste is ontleend aan de geschiedenis van Abraham. Onze vader, die benaming is in joodse kringen erg belangrijk. Abraham als hun stamvader.

5. Vers 21 zet in met een retorische vraag: hier kan alleen maar bevestigend op geantwoord worden. Het tweede deel gaat over het offer van Izak op de berg Moria. Bijna letterlijk wordt Gen. 22: 9 uit de Septuaginta aangehaald. Omdat Abraham bereid was zijn enige zoon op het altaar te offeren, ziet Jakobus de grond van diens rechtvaardiging door God. Om deze geloofsgehoorzaamheid wordt Abraham door God als een rechtvaardige beschouwd. Hij deed wat God van hem vroeg en zo stond hij in de rechte verhouding tot de Heere. Zodoende was het een rechtvaardiging uit de werken.

6. In vers 22 vraagt Jakobus of het de tegenstander duidelijk is dat bij Abraham het geloof samenwerkte met diens werken. In het Grieks staat het werkwoord sun-ergeo. Hier geeft hij mee aan dat er een onlosmakelijk verband bestaan tussen geloof en werken. Jakobus heeft het over een samenwerken van het geloof met de werken. Het geloof voorop, dat is voor hem primair. Bij Abraham zien we dat het geloof uit de werken voltooid werd: het doel, de bestemming is bereikt. De tegenstander moet uit dit voorbeeld duidelijk zijn dat het geloof zonder de werken onvolkomen is. Eerst door de werken (die van naastenliefde en van gehoorzaamheid tegenover God) komt het tot zijn volle rijpheid en voltooiing, bereikt het zijn doel.

7. Vers 23 moet dienen als bewijs dat wat hij in vers 21 en 22 naar voren bracht, alles te maken heeft met Gen. 15. Tussen dit gedeelte en Genesis 22 zit een treffend beeld, dat de bereidheid om Izak te offeren een bevestiging is van de uitspraak uit Gen. 15:6.

Tegenstander, dit is geen visie van mij, maar het was God, Die Abraham eens zijn geloof tot gerechtigheid rekende. Zo mag Abraham een vriend van God worden genoemd. Het wijst op een vertrouwelijke relatie tussen God en hem.

8. In vers 24 wordt niet alles herhaald, maar trekt Jakobus zijn conclusie. Nu richt hij zich rechtstreeks tot de lezers. Dit is een regel voor alle tijden. Veelzeggend is de uitdrukking 'en niet uit geloof alleen'. Daarmee benadrukt Jakobus nog eens dat het gerechtvaardigd worden niet enkel een

zaak is van geloof, als ook dat niet slechts iemand werken de grond zijn voor zijn rechtvaardiging. Het is voor Jakobus een kwestie van beide: geloof én werken. Is dit niet in strijd met de Paulinische leer van sola fide (door het geloof alleen)? Men vergat dan dat Jakobus op een heel ander front strijdt dan Paulus. Terwijl laatstgenoemde de strijd aanbindt tegen de werkheiligheid, trekt Jakobus te velde tegen wat hij zelf noemt 'de werkeloosheid' van het geloof bij anderen. Dat vraagt om een heel verschillende benadering.

9. Vers 25 geeft een tweede voorbeeld, dat het geloof zonder de werken nutteloos is: Rachab, de hoer. Zij speelt in de joodse overlevering een belangrijke rol, maar ook in de christelijke traditie. Hier wordt niet gesproken over haar geloof, gezien de stelling maar over bepaalde werken van haar: gastvrijheid, zonder de verspieders te verraden, als ook dat zij hen heimelijk heeft laten vluchten. Op grond van die werken werd zij gerechtvaardigd. Die rechtvaardiging bestond in haar eigen redding van de ondergang en in die van haar hele familie.

Met deze sprekende vergelijking sluit Jakobus zijn redevoering af. Hij had kunnen volstaan met een herhaling van vs. 17, maar hij geeft aan zijn grondstelling nog eens extra inhoud. Want gelijk het lichaam zonder geest dood is, alzo is ook het geloof zonder de werken dood.

Zo'n geloof kan iemand bij het oordeel niet redden. En op deze manier beklemtoont Jakobus nog eens de eenheid van geloof en werken. Het geloof is zijns inziens dan alleen levend als het gepaard gaat met liefde werken. Die laatste (*werken*)maken het tot een reddend, zaligmakend geloof.

Zingen: Psalm 116: 10